

MONITOROVANIE VYUŽÍVANIA VHODNOSTI UČEBNICE

Biológia pre 2. ročník gymnázia a 6. ročník gymnázia s osemročným štúdiom

Autori učebnice: PhDr. Jana Višňovská, doc. RNDr. Katarína Ušáková, PhD., RNDr.
Eliška Gálová, PhD., RNDr. Andrea Ševčovičová, PhD.

Vydavateľstvo: Slovenské pedagogické nakladateľstvo – Mladé letá, s. r. o. , Bratislava

Rozsah učebnice: 174 strán

2016

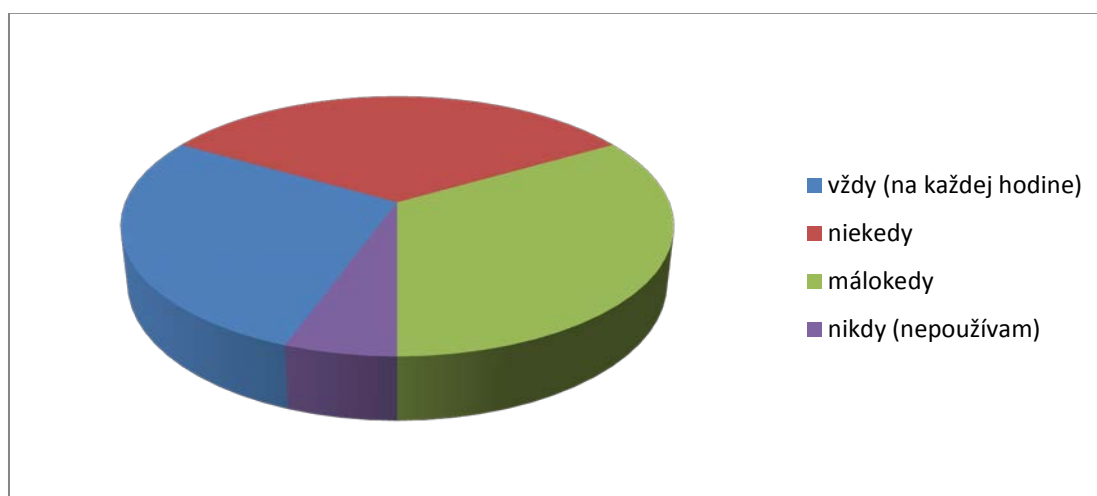
spracovala: PaedDr. Mariana Páleníková

časť Zhrnutie

1. Uvedenú učebnicu na hodinách biológie používate

Touto otázkou sme zisťovali do akej miery učitelia učebnicu používajú.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
vždy (na každej hodine)	5	27,8
niekedy	6	33,3
málokedy	6	33,3
nikdy (nepoužívam)	1	5,6

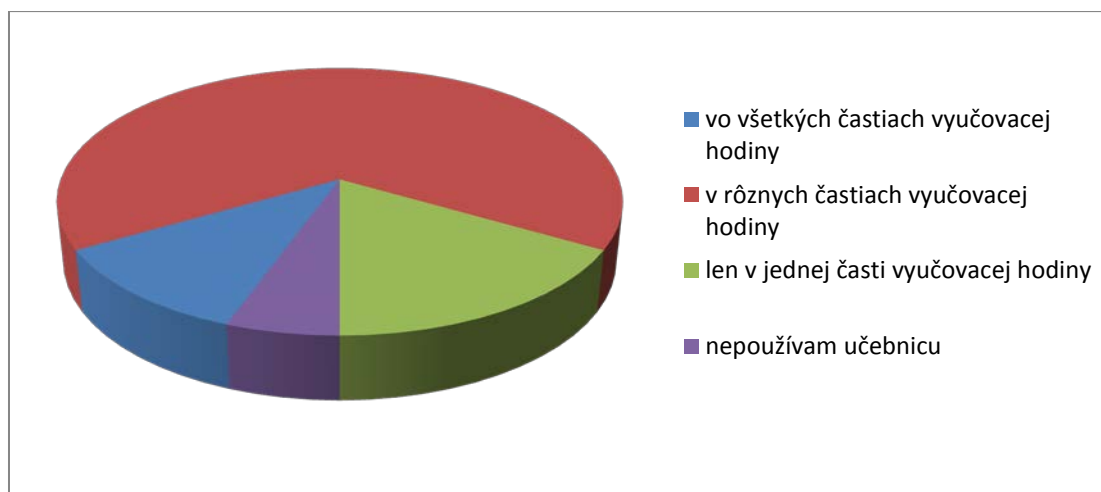
Ako je vidieť z tabuľky a grafu až 27,8 % učiteľov používa učebnicu na každej vyučovacej hodine. 33,3 % učiteľov uviedlo, že uvedenú učebnicu používa niekedy, 33,3 % ju používa málokedy a 5,6 % učebnicu nepoužíva nikdy.

časť Zhrnutie

2. V ktorej časti vyučovacej hodiny učebnicu používate?

Následne sme zisťovali, či učitelia používajú učebnicu v priebehu celej vyučovacej hodiny biológie, alebo len v niektorých jej častiach, respektíve ju nepoužívajú vôbec.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
vo všetkých častiach vyučovacej hodiny	2	11,0
v rôznych častiach vyučovacej hodiny	12	66,7
len v jednej časti vyučovacej hodiny	3	16,7
nepoužívam učebnicu	1	5,6

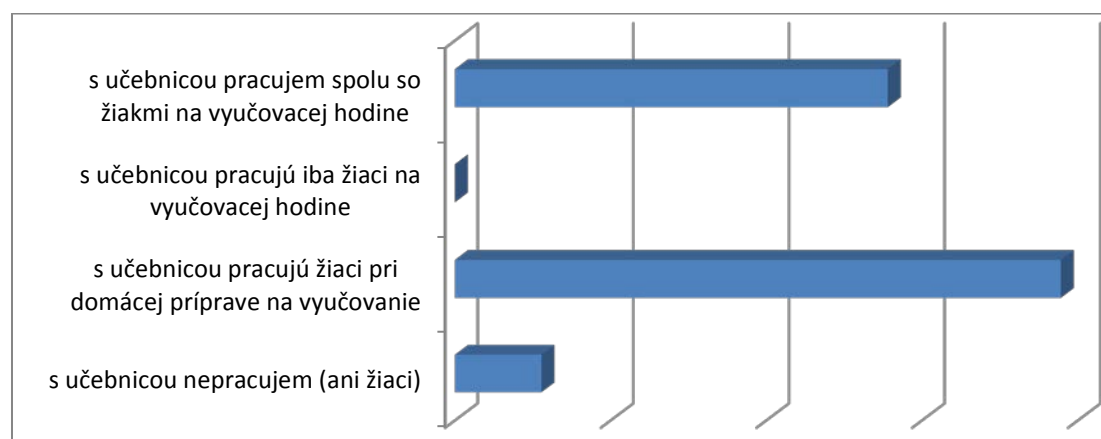
66,7 % učiteľov biológie v druhom ročníku gymnázia a šiestom ročníku gymnázia s osemročným štúdiom používa učebnicu v rôznych častiach vyučovacej hodiny. Vo všetkých častiach ju používa 11,0 % a len v jednej časti vyučovacej hodiny 16,7 % učiteľov.

časť Zhrnutie

3. Ktorý spôsob práce s učebnicou uprednostňujete?

Zaujímalo nás ako učitelia používajú učebnicu na vyučovacej hodine. Či ju využívajú na spoločnú prácu, samostatnú prácu žiakov alebo na ich domácu prípravu.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
s učebnicou pracujem spolu so žiakmi na vyučovacej hodine	10	55,6
s učebnicou pracujú iba žiaci na vyučovacej hodine	0	0,0
s učebnicou pracujú žiaci pri domácej príprave na vyučovanie	14	77,8
s učebnicou nepracujem (ani žiaci)	2	11,1

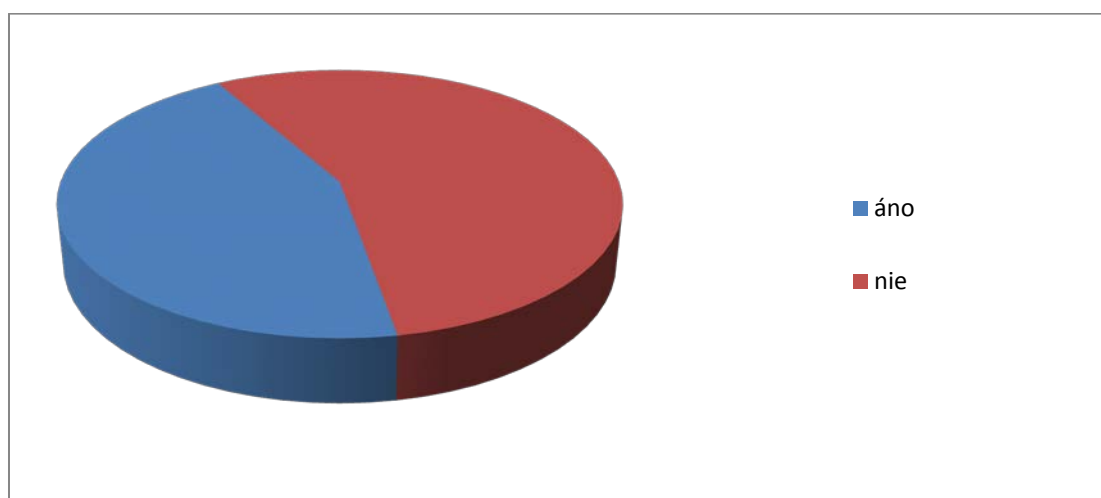
55,6 % učiteľov využíva učebnicu na prácu so žiakmi počas vyučovacej hodiny a 77,8 % pri domácej príprave žiakov na vyučovanie. Žiadny opýtaný (0,0 %) nevedel, že využíva učebnicu iba na prácu žiakov na vyučovacej hodine. Dvaja učitelia (11,1 %) s učebnicou nepracujú vôbec (ani oni, ani žiaci).

časť Odbornosť

4. Vyskytujú sa v učebnici odborné chyby?

Touto otázkou sme zisťovali, či sa z pohľadu učiteľov vyskytujú v učebnici odborné chyby. Učitelia, ktorí sa vyjadrili negatívne, neodpovedali ďalej na otázku vo vzťahu k množstvu chýb v učebnici.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	8	44,4
nie	10	55,6

55,6 % učiteľov sa vyjadrilo, že v učebnici sa nenachádzajú odborné chyby. 44,4 % uviedlo, že z ich pohľadu sa v učebnici biológie odborné chyby nachádzajú.

Následne sme tiež zisťovali, koľko odborných chýb sa podľa učiteľov v učebnici nachádza.

časť Odbornosť

5. Aké množstvo odborných chýb je v učebnici?

V súvislosti s výskytom odborných chýb v učebnici nás zaujímalo, aké množstvo chýb sa v nej podľa učiteľov vyskytuje.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %	% odpovedí zo všetkých respondentov
veľa (viac ako 10)	3	37,5	16,7
málo (5 - 10)	3	37,5	16,7
veľmi málo (menej ako 5)	2	25,0	11,0
nie sú v nej odborné chyby	0	0,0	0,0
	8	100	44,4

Učítelia, ktorí sa v predchádzajúcej otázke vyjadrili negatívne (55,6 %), neodpovedali na túto otázku.

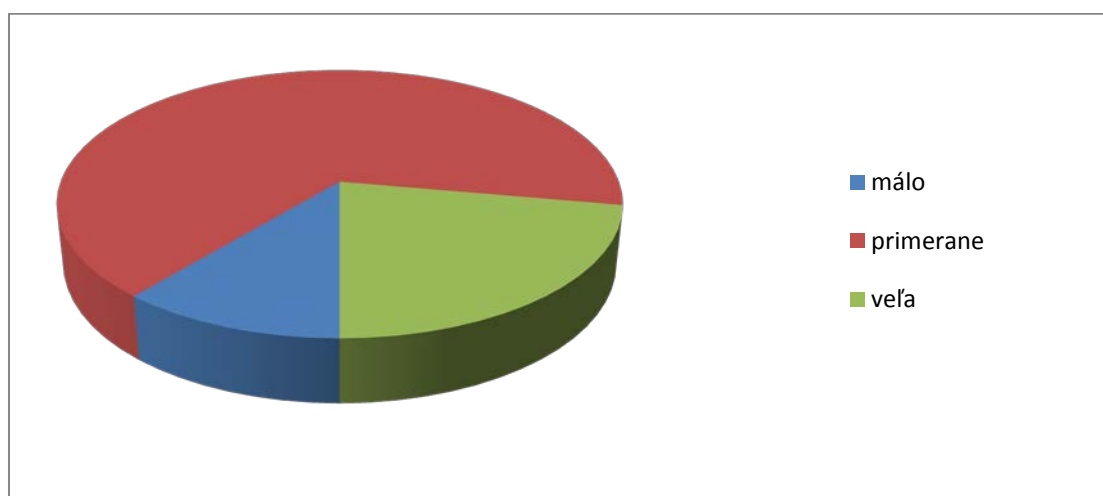
Z uvedených údajov vyplýva, že zo všetkých respondentov podľa 11,0 % učiteľov sa nachádza v učebnici menej ako 5 odborných chýb. 16,7 % uviedlo, že sa v učebnici nachádza približne 5 – 10 chýb a 16,7 % si myslí, že v učebnici je viac ako 10 odborných chýb.

časť Textová časť učebnice

6. Ako hodnotíte množstvo textu v učebnici? Textu je

Zisťovali sme, čo si učitelia myslia o množstve textu v učebnici. Či ho považujú za primerané alebo nie.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
málo	2	11,1
primerane	12	66,7
veľa	4	22,2

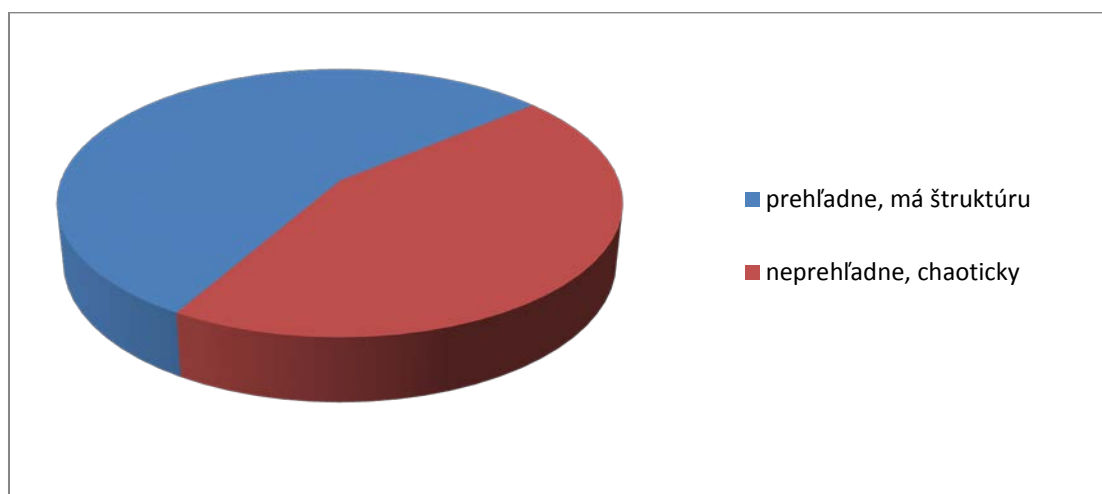
66,7 % učiteľov uvádza množstvo textu v učebnici ako primerané. 11,1 % si myslí, že množstvo textu je neprimerane malé a 22,2 % učiteľov ho považuje za neprimerane veľké.

časť Textová časť učebnice

7. Text v učebnici je spracovaný

Touto otázkou sme sledovali, či má podľa učiteľov text logickú štruktúru, alebo považujú učebnicu za chaotickú a neprehľadne spracovanú.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
prehľadne, má štruktúru	10	55,6
neprehľadne, chaoticky	8	44,4

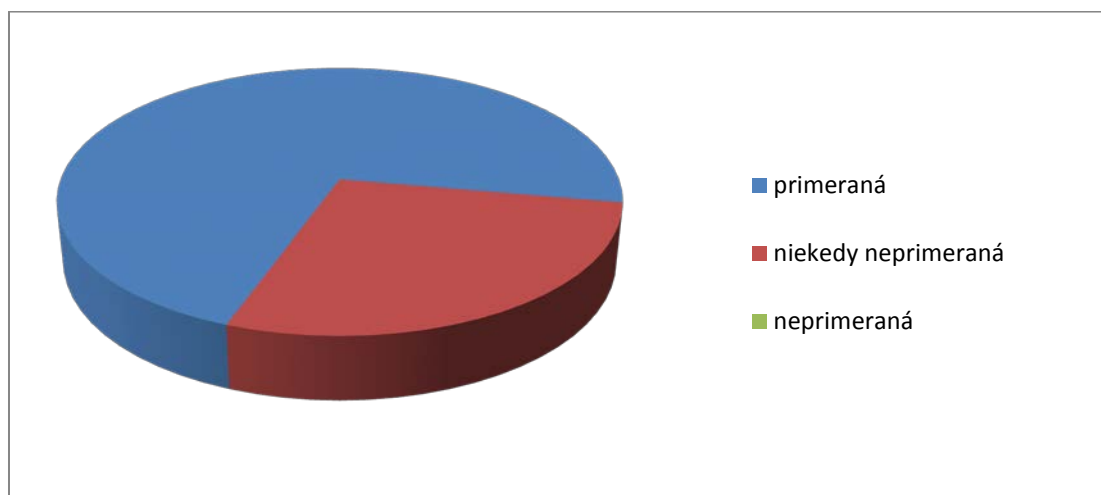
55,6 % učiteľov uvádza spracovanie textu v učebnici ako prehľadné s logickou štruktúrou. 44,4 % považuje text za neprehľadný a chaotický.

časť Textová časť učebnice

8. Zrozumiteľnosť textu v učebnici je

V nadväznosti na prehľadnosť textu učebnice sme sa učiteľov pýtali na jeho zrozumiteľnosť.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
primeraná	13	72,2
niekedy neprimeraná	5	27,8
neprimeraná	0	0,0

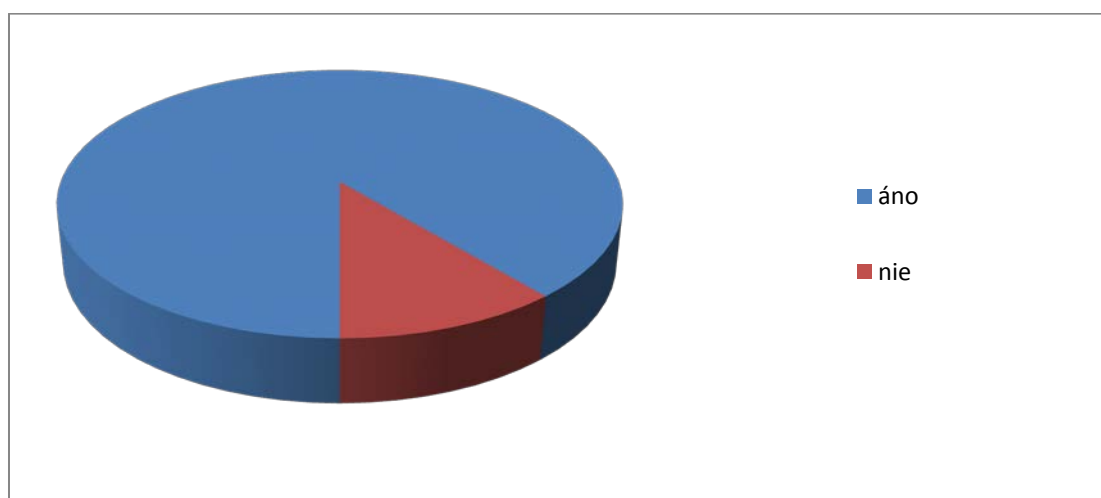
72,2 % učiteľov považuje zrozumiteľnosť textu v učebnici za primeranú a 27,8 % za niekedy neprimeranú. Žiadny učiteľ (0,0 %) neuviedol, že text v učebnici je nezrozumiteľný.

časť Textová časť učebnice

9. Text v učebnici je spracovaný veku primerane

Cieľom tejto otázky bolo zistiť názor učiteľov na to, či je text v učebnici spracovaný primerane žiakom druhého ročníka gymnázia a šiesteho ročníka gymnázia s osemročným štúdiom.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	16	88,9
nie	2	11,1

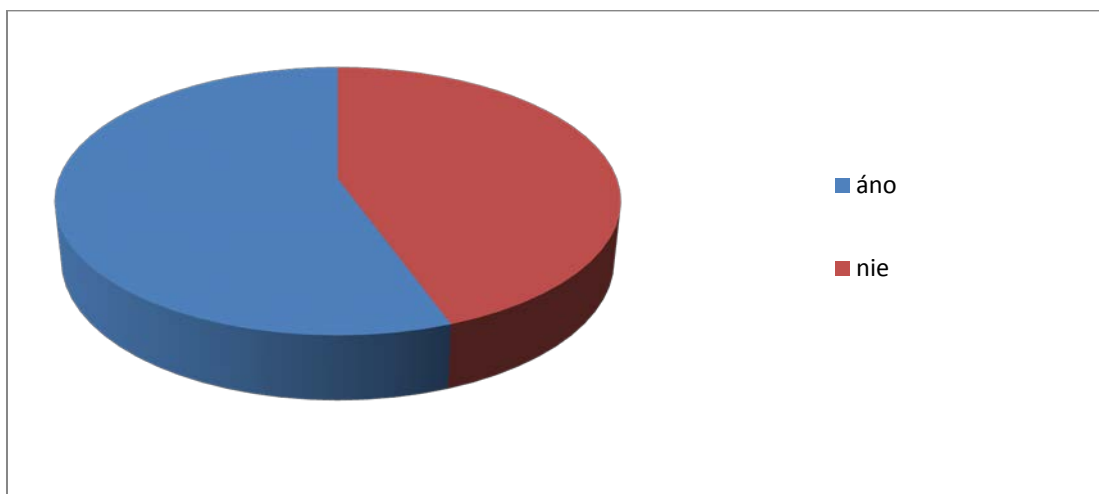
Spracovanie učebnice primerane k veku ohodnotilo kladne 88,9 % učiteľov. 11,1 % si myslí, že text v učebnici nie je spracovaný veku primerane.

časť Textová časť učebnice

10. Učebnica je spracovaná tak, že podnecuje žiakov záujem o danú tému

Zaujímalo nás, či je text učebnice pre žiakov podnecujúci a navodzujúci záujem o danú tému.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	10	55,6
nie	8	44,4

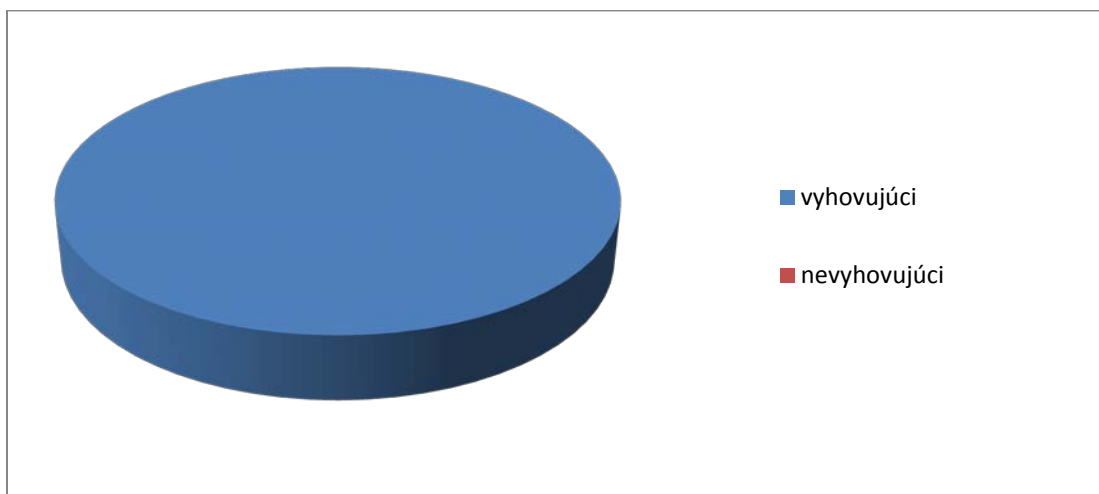
Podľa 55,6 % učiteľov je učebnica je spracovaná tak, že podnecuje žiakov záujem o danú tému. 44,4 % uviedlo k uvedenej otázke negatívne vyjadrenie.

časť Textová časť učebnice

11. Veľkosť a typ písma v učebnici je

Touto otázkou sme chceli zistiť, čo si učitelia myslia o formálnej stránke učebnice z pohľadu veľkosti a typu písma.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
vyhovujúci	18	100,0
nevyhovujúci	0	0,0

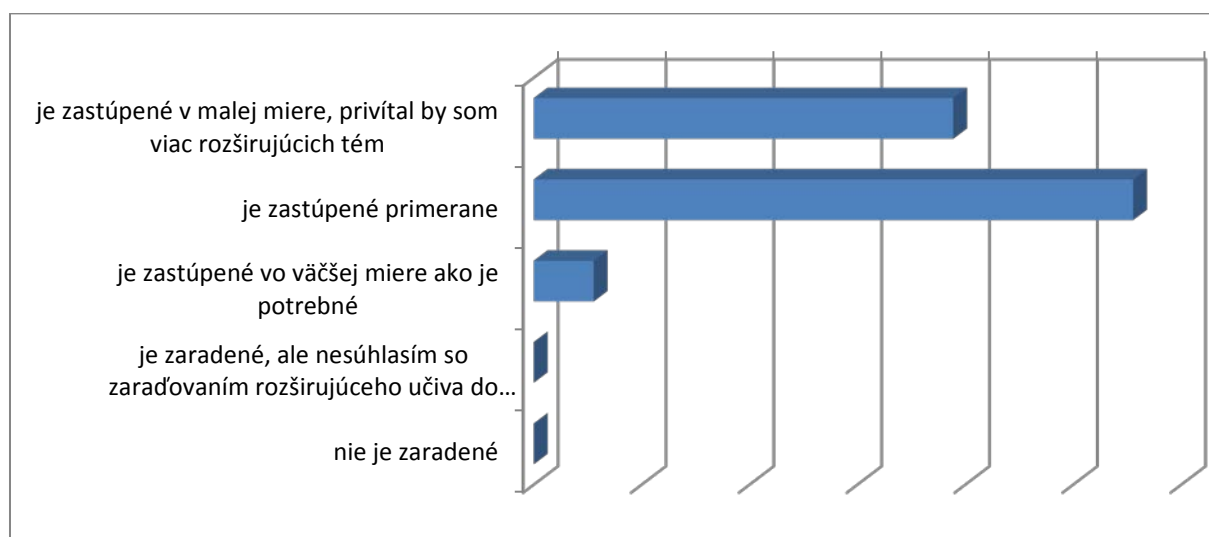
Všetci učitelia (100,0 %) považujú veľkosť a typ písma za vyhovujúce.

časť Textová časť učebnice

12. Rozširujúce učivo v učebnici, ktoré nie je súčasťou štátneho vzdelávacieho programu

Okrem množstva textu sme chceli poznať názor učiteľov na zastúpenie rozširujúceho učiva v učebnici.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
je zastúpené v malej miere, privítal by som viac rozširujúcich tém	7	38,9
je zastúpené primerane	10	55,6
je zastúpené vo väčšej miere ako je potrebné	1	5,6
je zaradené, ale nesúhlasím so zaradovaním rozširujúceho učiva do učebnice	0	0,0
nie je zaradené	0	0,0

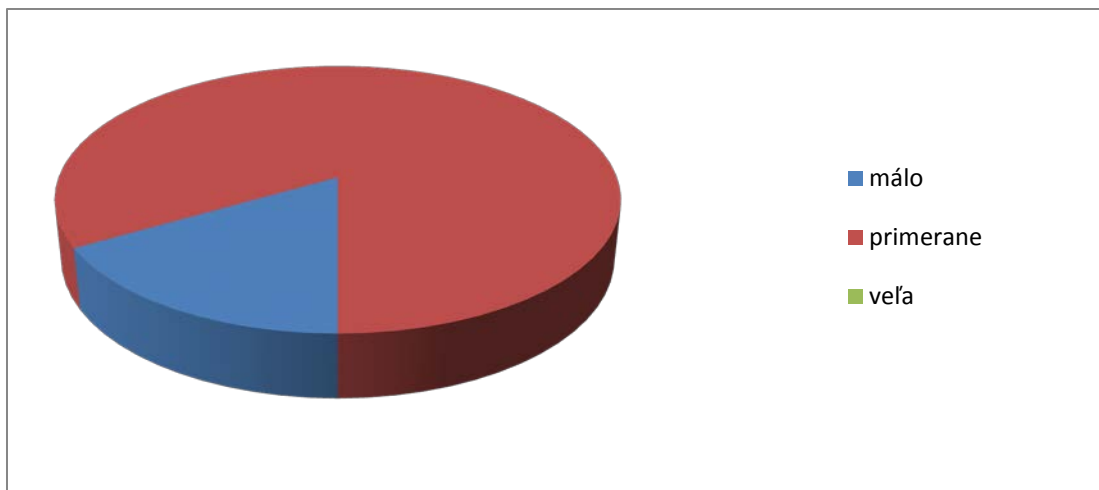
V súvislosti s rozširujúcim učivom mohli respondenti označiť viac odpovedí. 55,6 % učiteľov si myslí, že rozširujúce učivo je v učebnici zastúpené primerane a 38,9 % by privítalo viac takýchto tém. 5,6 % považuje jeho zastúpenie za väčšie ako je potrebné a žiadny (0,0 %) sa nevyjadril, že nesúhlasí s jeho zaradovaním do učebnice. Že sa v učebnici nachádza rozširujúce učivo, vedia všetci učitelia.

časť Úlohy v učebnici

13. Ako hodnotíte množstvo úloh v učebnici? Úloh je v učebnici

V súvislosti s úlohami v učebnici sa v dotazníku nachádzalo šesť rôznych otázok. V tejto otázke sme zisťovali, čo si učitelia myslia o množstve úloh v učebnici. Či ho považujú za primerané alebo nie.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
málo	3	16,7
primerane	15	83,3
veľa	0	0,0

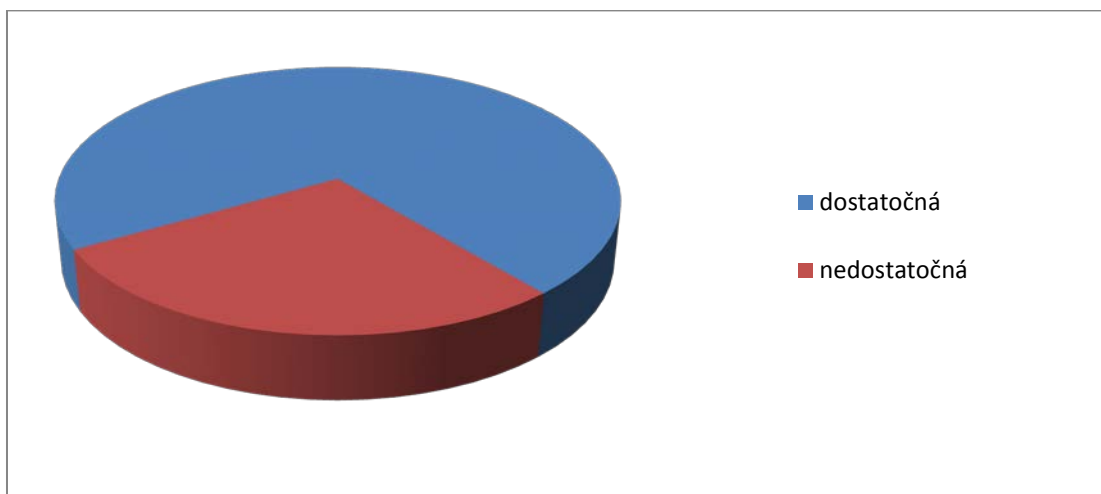
Počet úloh v učebnici považuje 83,3 % učiteľov za primeraný. Viac úloh v učebnici by uvítalo 16,7 % učiteľov a nikto (0,0 %) neuvádza tento počet za neprimerane veľký.

časť Úlohy v učebnici

14. Rozmanitosť úloh je

Chceli sme tiež vedieť, či sú podľa učiteľov zastúpené rôzne typy úloh dostatočne alebo nie.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
dostatočná	13	72,2
nedostatočná	5	27,8

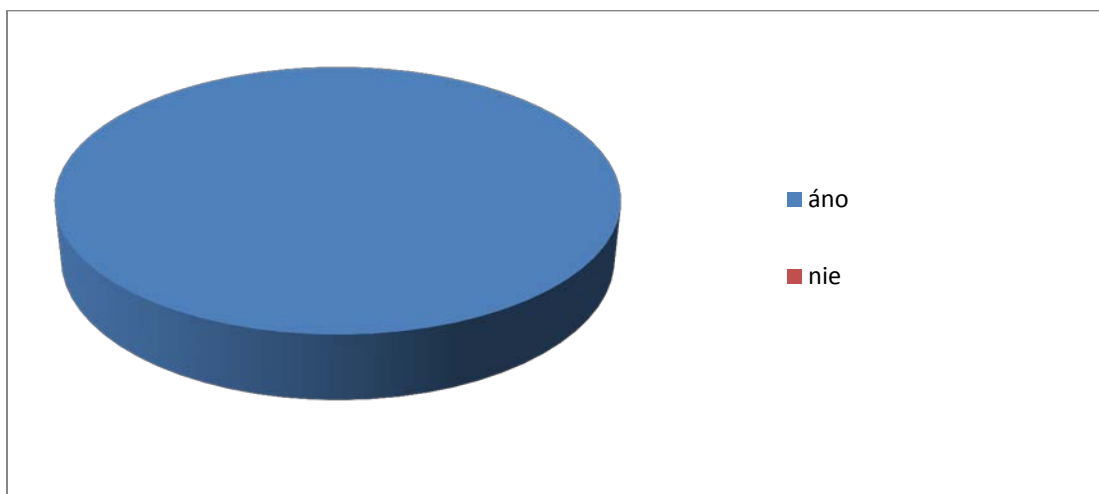
Podľa 72,2 % učiteľov je rozmanitosť úloh v učebnici dostatočná a pre 27,8 % je nedostatočná.

časť Úlohy v učebnici

15. Sú úlohy v učebnici veku primerané?

Cieľom tejto otázky bolo zistiť názor učiteľov na to, či sú úlohy v učebnici primerané pre žiakov 2. ročníka gymnázia a 6. ročníka gymnázia s osemročným štúdiom.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	18	100,0
nie	0	0,0

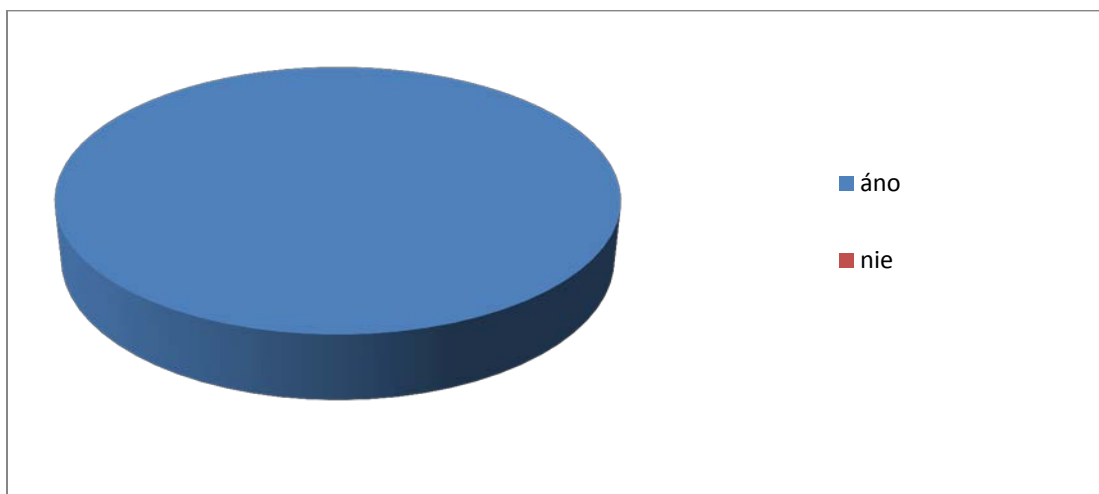
Všetci učitelia (100,0 %) posúdili úlohy v učebnici ako primerané žiakom 2. ročníka gymnázia a 6. ročníka gymnázia s osemročným štúdiom.

časť Úlohy v učebnici

16. Súvisia úlohy v učebnici s obsahovou stránkou textu?

Touto otázkou sme chceli zistiť, či podľa učiteľov úlohy v učebnici korešpondujú s obsahom príslušného textu.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	18	100,0
nie	0	0,0

Všetci učitelia (100,0 %) vyjadrili názor, že úlohy korešpondujú s príslušným textom.

časť Úlohy v učebnici

17. Úlohy sú navrhnuté tak, že ich žiak

Touto otázkou sme zisťovali, čo si učitelia myslia o schopnosti žiakov druhého ročníka gymnázia a šiesteho ročníka gymnázia s osemročným štúdiom vyriešiť dané úlohy samostatne.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
vie vyriešiť samostatne (podstatnú časť)	14	77,8
vie vyriešiť len s pomocou učiteľa	4	22,2
nevie vyriešiť (podstatnú časť)	0	0,0

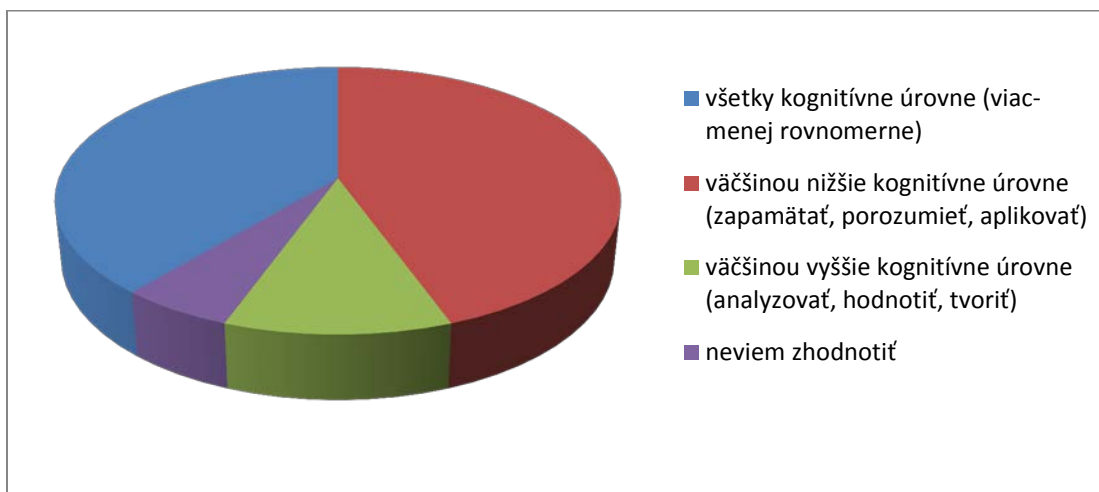
77,8 % učiteľov uviedlo, že podstatnú časť úloh vedia žiaci vyriešiť samostatne, 22,2 % si myslí, že žiak vie úlohy vyriešiť len s pomocou učiteľa a nikto (0,0 %) nemá názor, že úlohy žiaci nevedia vyriešiť.

časť Úlohy v učebnici

18. Úlohy sú zamerané na

Zaujímalo nás tiež, či učitelia odlišujú kognitívnu úroveň otázok, alebo ju nevedia posúdiť.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
všetky kognitívne úrovne (viac-menej rovnomerne)	7	38,9
väčšinou nižšie kognitívne úrovne (zapamätať, porozumieť, aplikovať)	8	44,4
väčšinou vyššie kognitívne úrovne (analyzovať, hodnotiť, tvoriť)	2	11,1
neviem zhodnotiť	1	5,6

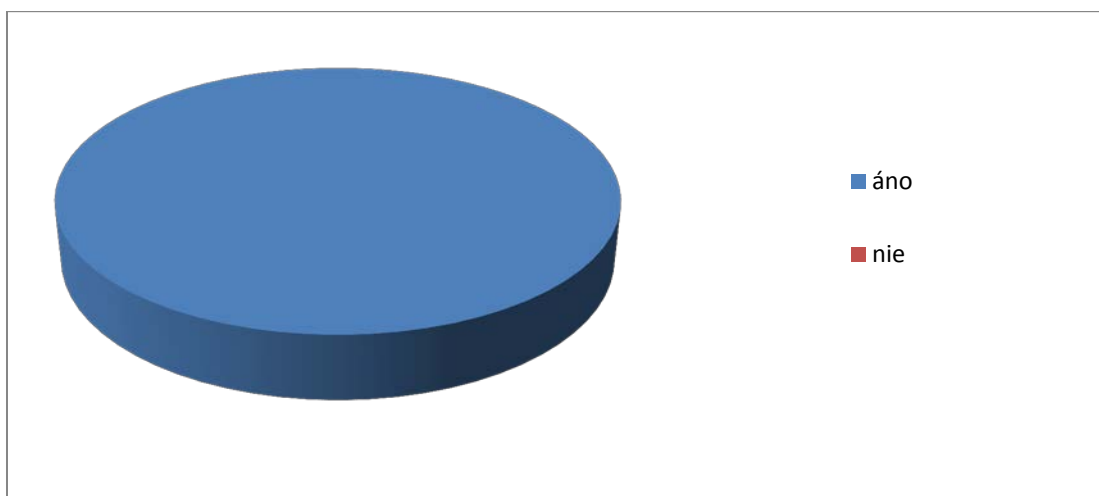
38,9 % učiteľov považuje zastúpenie úloh z hľadiska kognitívnych operácií za viac-menej rovnomerné. 44,4 % si myslí, že úlohy sú zamerané hlavne na nižšie kognitívne úrovne – zapamätať, porozumieť, aplikovať a 11,1 % učiteľov uvádza, že úlohy sú zamerané väčšinou na vyššie kognitívne úrovne (analyzovať, hodnotiť, tvoriť). Posúdiť kognitívnu úroveň úloh nevie 5,6 % učiteľov.

časť Grafická úprava učebnice

19. Obrázky v učebnici sú vhodne vybrané a korešpondujú s témou.

Učiteľov sme sa pýtali aj na vhodnosť obrázkov v súvislosti s danou témou.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	18	100,0
nie	0	0,0

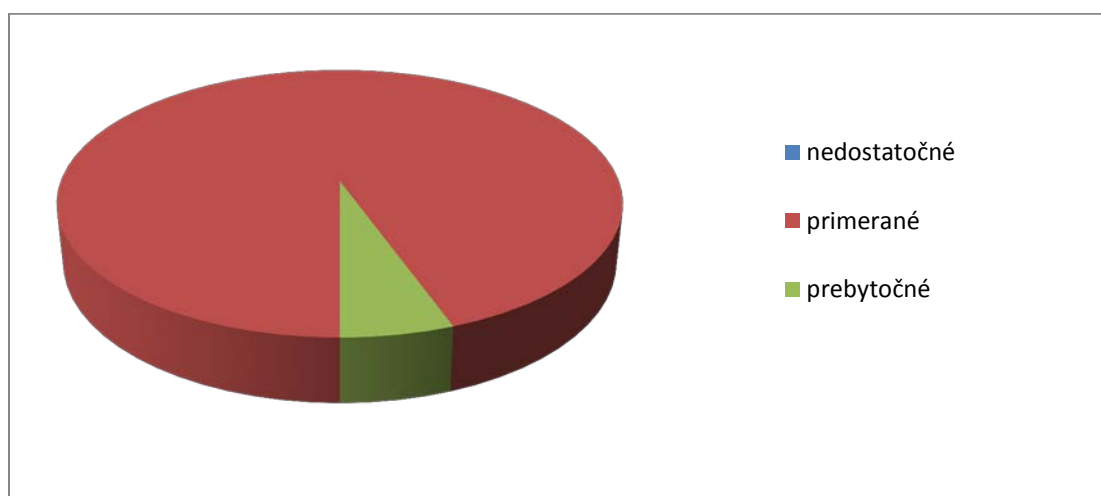
Všetci učitelia (100,0 %) vyjadrili názor, že obrázky v učebnici sú vhodne vybrané a korešpondujú s témou.

časť Grafická úprava učebnice

20. Množstvo obrázkov v učebnici je

Touto otázkou sme zisťovali, či učitelia považujú množstvo obrázkov v učebnici za dostačujúce, prípadne prebytočné.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
nedostatočné	0	0,0
primerané	17	94,4
prebytočné	1	5,6

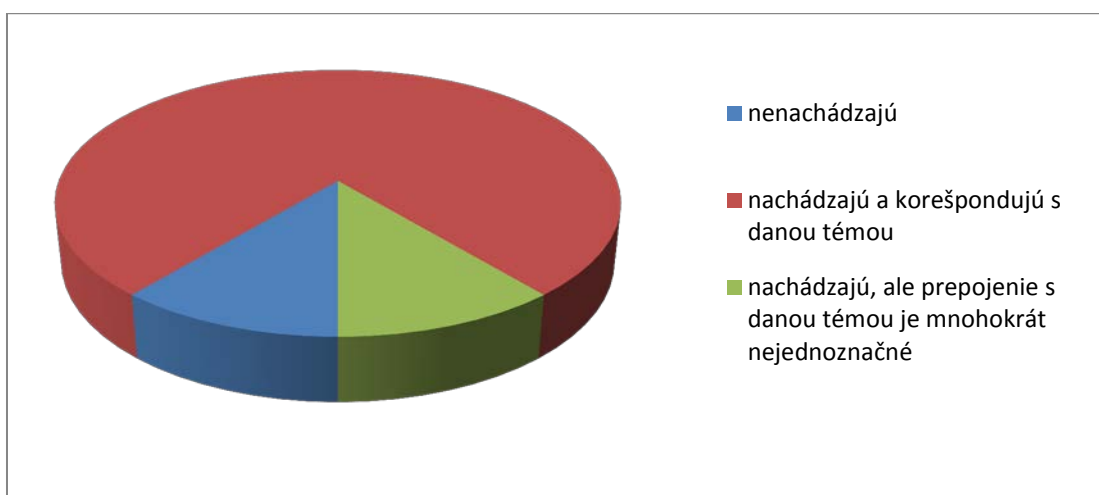
94,4 % učiteľov považuje množstvo obrázkov v učebnici za primerané. 5,6 % učiteľov uviedlo, že v učebnici sa nachádza prebytok obrázkov a žiadny učiteľ (0,0 %) si nemyslí, že množstvo obrázkov v učebnici je nedostatočné.

časť Grafická úprava učebnice

21. Grafy a tabuľky sa v učebnici

Okrem textu a obrázkov nás zaujímalo, čo si učitelia myslia o grafoch a tabuľkách umiestnených v učebnici a ich korešpondovaní s danou témou.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
nenachádzajú	2	11,1
nachádzajú a korešpondujú s danou témou	14	77,8
nachádzajú, ale prepojenie s danou témou je mnohokrát nejednoznačné	2	11,1

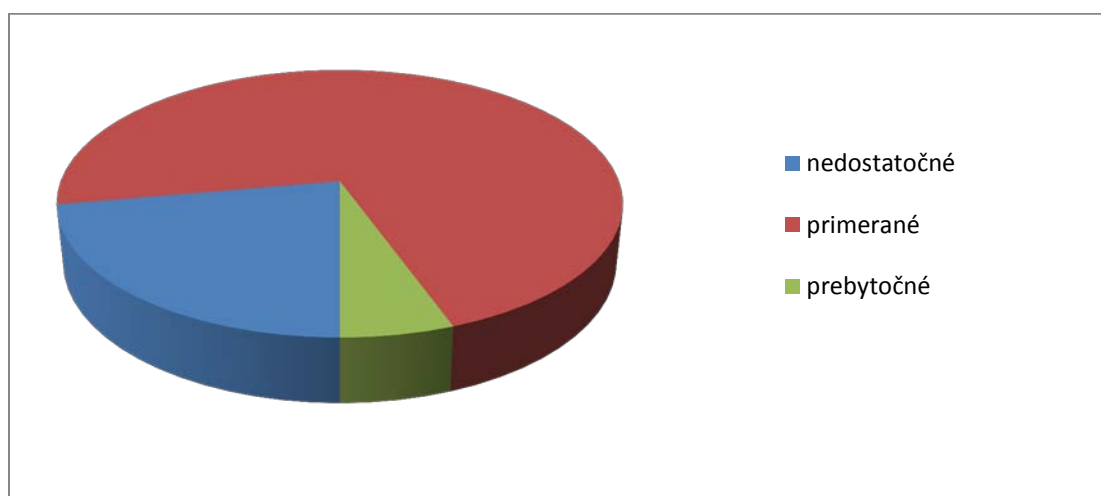
11,1 % učiteľov odpovedalo, že v učebnici sa grafy a tabuľky nenachádzajú. Podľa 77,8 % učiteľov sa tam grafy a tabuľky nachádzajú a korešpondujú s danou témou. 11,1 % učiteľov potvrdilo prítomnosť grafov a tabuliek, ale prepojenie s danou témou je podľa nich mnohokrát nejednoznačné.

časť Grafická úprava učebnice

22. Množstvo grafov a tabuliek v učebnici je

Zaujímali nás tiež názory učiteľov na primeranosť množstva grafov a tabuliek v učebnici pre druhý ročník gymnázia a šiesty ročník gymnázia s osemročným štúdiom.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
nedostatočné	4	22,2
primerané	13	72,2
prebytočné	1	5,6

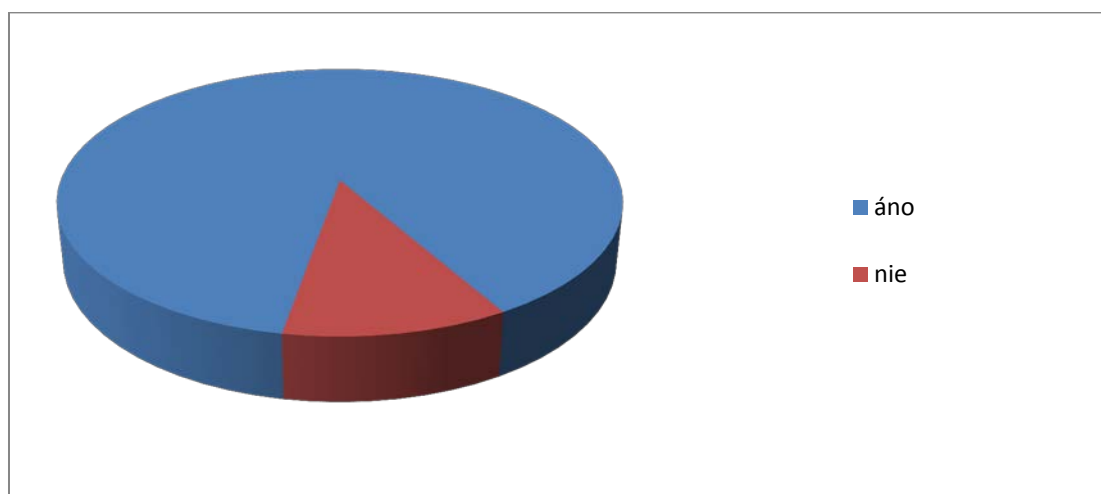
72,2 % učiteľov považuje množstvo grafov a tabuliek v učebnici za primerané. 22,2 % učiteľov hodnotí ich počet za nedostatočný. 5,6 % učiteľov uviedlo, že v učebnici sa nachádza prebytok tabuliek a grafov.

časť Grafická úprava učebnice

23. Má byť súčasťou učebnice aj vecný, príp. menný register?

Vzhľadom na doterajšie pripomienky učiteľov sme chceli vedieť, aké percento učiteľov by chcelo mať v učebnici vecný, prípadne menný register.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
áno	16	88,9
nie	2	11,1

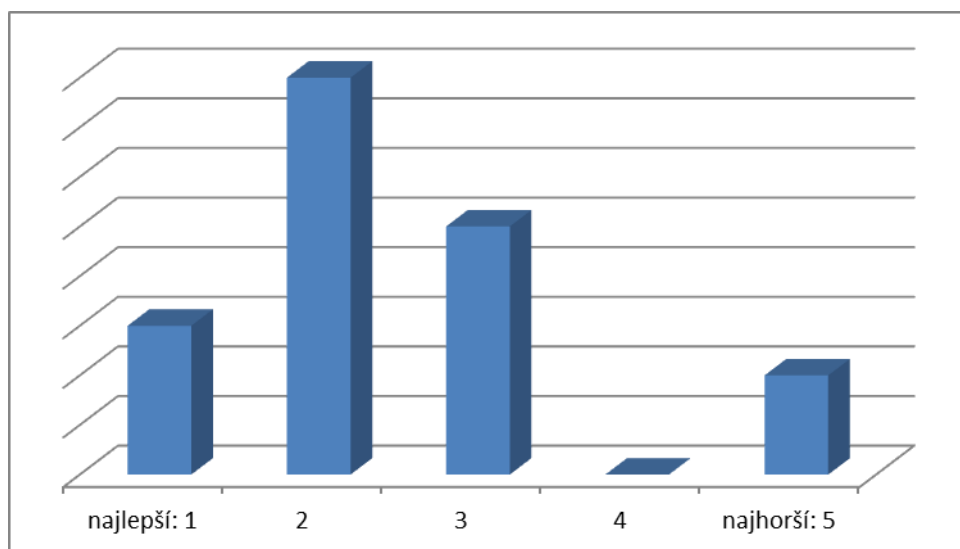
V učebnici *Biológia pre 2. ročník gymnázia a 6. ročník gymnázia s osemročným štúdiom* sa menný register nachádza. 88,9 % učiteľov register víta, 11,1 % si myslí, že register odborných termínov nemá byť súčasťou tejto učebnice.

časť Celkové hodnotenie učebnice

24. Ako hodnotíte celkovú kvalitu učebnice?

V súvislosti so všetkými predchádzajúcimi otázkami je pre nás výpovedná aj výsledná známka (známkovanie ako v škole), ktorou by učitelia ohodnotili učebnicu biológie pre druhý ročník gymnázia šiesty ročník gymnázia s osemročným štúdiom.

	počet odpovedí	počet odpovedí v %
najlepší: 1	3	16,7
2	8	44,4
3	5	27,8
4	0	0,0
najhorší: 5	2	11,1

Podľa „známkovania v škole“ učebnicu biológie pre 2. ročník gymnázia a 6. ročník gymnázia s osemročným štúdiom celkovo ohodnotilo jednotkou 16,7 % učiteľov a dvojkou 44,4 %. Priemernú známku trojku jej dalo 27,8 % učiteľov. Nikto (0,0 %) ju neohodnotil známku štyri a 11,1 % jej dalo päťku.

časť Celkové hodnotenie učebnice

25. Sem môžete napísať návrhy na zlepšenie tejto konkrétnej učebnice.

V poslednej časti dotazníka učitelia mohli napísať konkrétne návrhy, ktoré by podľa nich prispeli k zlepšeniu kvality uvedenej učebnice.

Svojimi slovami – konkrétnejšie sa vyjadrili nasledovne:

„Spojiť jednotlivé sústavy živočíchov s procesmi.

Lepšie by bolo z môjho uhla pohľadu prebrať celú biológiu rastlín (najprv anatómiu a morfológiu a k tomu fyziológiu) a potom biológiu živočíchov (podobne ako pri rastlinách).

Zostručiť obsah učiva

Vymenila by som témy z genetiky. Podľa mňa je vhodnejšie začať genetiku témami z molekulárnej biológie ako to bolo zaužívané. Chyby som si všimla tlačové v tabuľke genetického kódu.“

Záver

Našou úlohou sme zisťovali stav využívania učebnice *Biológia pre 2. ročník gymnázia a 6. ročník gymnázia s osemročným štúdiom*, ako východisko k opätovnému schvaľovaciemu procesu.

V roku 2012 vyšlo prvé vydanie učebnice.

Do prieskumu sa zapojilo len 18 učiteľov z celkového počtu 246 gymnázií. Z dôvodu nízkeho počtu respondentov sme výsledky prieskumu neinterpretovali a tiež nevyvodzujeme závery.